

Respons

Kina: Mulighet for represalier mot han-kineser på grunn av norsk kjæreste med forbindelse til eksiltibetanske miljøer eller på grunn av Nobels fredspris til Liu Xiaobo

Problemstilling/spørsmål: Han-kineser fra Zhanjiang, Guangdong som har en norsk kjæreste som på 1960-tallet aktivt bisto tibetanske flyktninger og som i den forbindelse møtte flere av Dalai Lamas nærmeste støttespillere.

- Er det sannsynlig at vedkommende risikerer represalier ved retur til Kina?
- Er det sannsynlig at vedkommende nektes utreise fra Kina?
- Vil vedkommende kunne nektes arbeid i Kina på grunn av sin norske kjæreste eller på grunn av tildelingen av Nobels fredspris til Liu Xiaobo i 2010?

Innledning

Landinfo uttaler seg ikke om sannsynligheten for enkeltpersoners risiko for å bli utsatt for en viss behandling. Vi kan derimot gi generell bakgrunnsinformasjon og eksempler på eventuelle lignende, relevante hendelser for å belyse en mer overordnet situasjon i det aktuelle landet.

Represalier

Innledningsvis kan det for alle tre punktene sies at den etniske tilhørigheten ikke er problematisk. Han-kineserne er den absolutte majoriteten i Kina med rundt 92 % av befolkningen (Landguiden 2011), og de er også den dominerende gruppa i Guangdong-provinsen. Generelt er han-kineserne også bedre stilt økonomisk enn minoritetene i Kina.

Landinfo er ikke kjent med at tildelingen av Nobels fredspris har medført represalier overfor kinesiske personer utelukkende fordi de har norsk kjæreste. Sanksjonene mot Norge har vært til dels uforutsigbare, men de har stort sett kun rammet bedrifter og politiske delegasjoner, ikke privatpersoner eller kinesiske statsborgere.

Derimot er kinesiske myndigheter opptatt av å følge med på mulig opposisjon organisert i utlandet. Dette gjelder særlig politisk sensitive grupper som tibetanere, uighurer og Falun gong-utøvere (Stark 2009). Kinesiske myndigheter anser Dalai Lama som en separatist og andre staters myndigheter utsettes for flengende kritikk hvis de gjennomfører møter med ham

Respons **Kina: Mulighet for represalier mot han-kineser på grunn av norsk kjæreste**

eller hans representanter (Huang 2011). Kinesiske myndigheter må kunne antas å ha relativt god oversikt over blant annet tibetanske miljøer i utlandet. Hva gjelder uighurer i Norge, vet vi at personer med tilknytning til dette miljøet utsettes for lange avhør (Xinjiangkjenner, møte mai 2011) og midlertidig inndragelse av pass om de reiser til Kina (WUC-representant, møte desember 2010; RRT Australia 2007b). Dette gjelder imidlertid personer som er politisk aktive eller involvert i eksilmiljøer i dag. Hvorvidt kinesiske myndigheter har oversikt over noe som skjedde for snart 50 år siden, er mer usikkert. Særlig med tanke på tumultene som fant sted i Kina på 1960- og 1970-tallet, hvor mye arkivmateriale kan ha gått tapt.

Utreise

Kinas Passlov av 2006 (effektiv fra 1. januar 2007) § 13 sier at pass ikke skal utstedes til personer hvis myndighetene har grunn til å anta at dette "will do harm to the state security or result in serious losses to the benefits of the state". Loven spesifiserer imidlertid ikke hva slags sikkerhetsrisikoer eller "losses" det er snakk om. Av § 14 (2) fremgår det at pass kan nektes utstedt i seks måneder til tre år hvis søker er "repatriated to China due to his illegal exiting China, illegal dwelling or illegal employment overseas" (Law on passports 2006).

På samme måte presiserer Lov om inn- og utreise (1986) § 8 (5) at

[a]pproval to exit from the country shall not be granted to persons whose exit from the country will, in the opinion of the competent department of the State Council, be harmful to state security or cause a major loss to national interest.

Lovanvendelsen i Kina baseres ofte på spesifiseringer gitt blant annet gjennom dokumenter og dekreter utstedt av Kommunistpartiet. I tillegg varierer praksis mye fra sted til sted. Det er blant annet av denne grunn ofte vanskelig å si noe sikkert om implementeringen av landets lover. Det vi vet, er at det kan være vanskelig for politisk sensitive minoriteter å få utstedt pass. For eksempel er dette svært vanskelig for mange uighurer og andre etniske minoriteter (Norges ambassade i Kina, møte november 2010; RRT Australia 2007a; U.S. Department of State 2009). I tillegg kommer muligheten for å bli tatt inn til lange avhør. Jo nærmere tilknytning en person har til politisk interessante eksilgrupperinger, jo mer vil vedkommende være i myndighetenes søkelys også hva gjelder inn- og utreise. Likevel virker det plausibelt at myndighetene vil være mer opptatt av personer som er aktive i dag, enn av personer som var involvert i det eksiltibetanske miljøet for flere tiår siden.

Arbeid

Landinfo kan ikke se noen grunn til at en person skulle nektes arbeid generelt i Kina på grunn av private forhold som de oppgitte. Visse kategorier av kinesiske statsborgere, som diplomater, ansatte i sikkerhetsmyndighetene og andre hvis arbeid anses som avgjørende for staten, står riktig nok ikke fritt til å gifte seg med utlendinger (Consulate General of the United States u.å.). Men det er etter det Landinfo kjenner til ikke vanlig for regulære kinesiske arbeidsgivere å ettergå sine ansattes privatliv til en slik grad at en person i en situasjon som her omtalt skulle risikere å havne utenfor arbeidslivet. I denne sammenhengen ville det eventuelt være tilknytningen til det tibetanske eksilmiljøet og ikke assosiasjonen til Norge og Nobels fredspris som ville være problematisk.

Tildelingen av Nobels fredspris for 2010 til Liu Xiaobo har medført en del restriksjoner mot norske handelsinteresser. En frihandelsavtale mellom Kina og Norge som var i ferd med å

ferdigforhandles høsten 2010, ble lagt på is og norske lakseeksportører opplevde at fersk fisk ble liggende og råtne i tollene i Kina. Det har imidlertid ikke vært en konsekvent boikott av norske varer og firmaer, og flere norske firmaer – blant annet Veritas – jobber nå som normalt igjen i Kina (Dagens Næringsliv 2011).

I tida etter fredspristildelingen anså en del kinesiske firmaer det for risikabelt eller uheldig å assosieres med nordmenn og norske foretak, men til tross for dette har både import og eksport til/fra Kina økt i første kvartal av 2011. ”Mitt inntrykk er at handelen mellom Norge og Kina går som vanlig, at det i liten grad finnes noen Nobel-effekt, og at det også oppleves slik lokalt i Kina”, sier Rolv Petter Amdam, professor ved Handelshøyskolen BI og ekspert på Kinas økonomi (som sitert i Bjørnestad 2011).

Vi har med andre ord sett tilfeller av sanksjoner fra myndighetene mot norske politikere og bedrifter. Dette har gjort at en del kinesiske bedrifter har vært lite villige til å samarbeide eller assosieres med norske bedrifter. Landinfo er imidlertid ikke kjent med at etniske kinesere med private forbindelser til Norge eller norske statsborgere, skal ha fått problemer i arbeidslivet.

Oppsummering

Oppsummert kan vi si at fredspristildelingen i 2010 ikke skaper generelle problemer for kinesiske statsborgere, verken på arbeidsmarkedet eller ellers, selv om de skulle ha nære forbindelser til norske statsborgere (privatpersoner). Derimot kan en forbindelse til eksiltibetanske miljøer by på utfordringer, særlig når det gjelder inn- og utreise fra Kina. Vi vet at personer med forbindelse til det uighurske miljøet i Norge kan utsettes for lange forhør og midlertidig inndragelse av pass om de reiser til Kina, og det er grunn til å anta at det samme vil gjelde personer med eksiltibetanske forbindelser. Om disse forbindelsene imidlertid ligger flere tiår tilbake i tid, vil nok kinesiske myndigheters interesse være av begrenset omfang.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Bjørnestad, S. (2011, 10. mai). Kina-suksessen ingen vil snakke om. *Stavanger Aftenblad*. Tilgjengelig fra <http://www.aftenbladet.no/innenriks/okonomi/Kina-suksessen-ingen-vil-snakke-om--2816881.html> [lastet ned 1. august 2011]
- Consulate General of the United States in Chengdu (u.å.). *Getting Married in China*. Chengdu: Consulate General of the United States in Chengdu. Tilgjengelig fra http://chengdu.usembassy-china.org.cn/marriage_in_china2.html [lastet ned 3. august 2011]
- Dagens næringsliv (2011, 27. april). Kina opphever boikott av Det Norske Veritas. *Dagens Næringsliv*. Tilgjengelig fra <http://www.dn.no/forsiden/naringsliv/article2129277.ece> [lastet ned 1. august 2011]
- Huang, Cary (2011, 18. juli). "Obama-Dalai Lama meeting could cool ties". *South China Morning Post*.

Betalingstjeneste. Artikkelen er arkivert og ikke lenger tilgjengelig.

- Landguiden (2011, 21. februar). *Kina: Befolkning & språk*. Stockholm: Landguiden. Tilgjengelig fra <http://www.landguiden.se/Lander/Asien/Kina/Befolkning-Sprak> [lastet ned 3. august 2011]
- [Law on passports] (2006). *The passport law of the People's Republic of China*. Beijing: National People's Congress of the People's Republic of China. Tilgjengelig fra http://www.fdi.gov.cn/pub/FDI_EN/Laws/GeneralLawsandRegulations/BasicLaws/P020070118609930789710.pdf [lastet ned 1. august 2011]
- [Lov om inn- og utreise] (1986). *Law of the People's Republic of China on the Control of the Exit and Entry of Citizens*. Beijing: National People's Congress of the People's Republic of China. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b57718.html> [lastet ned 5. august 2011]
- RRT Australia, dvs. Refugee Review Tribunal Australia (2007a, 9. februar). *RRT Research Response Number CHN31261*. Sydney: RRT Australia. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b6fe16f0.pdf> [lastet ned 1. august 2011]
- RRT Australia (2007b, 29. august). *RRT Research Response Number CHN32196*. Sydney: RRT Australia. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b6fe18ed.html> [lastet ned 1. august 2011]
- Stark, Holger (2009, 24. november). Germany Suspects China of Spying on Uighur Expatriates. *Der Spiegel*. Tilgjengelig fra <http://www.spiegel.de/international/germany/0,1518,663090,00.html> [lastet ned 1. august 2011]
- U.S. Department of State (2009, 25. februar). *2008 Human Rights Report: China*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/eap/119037.htm> [lastet ned 3. august 2011]

Respons **Kina: Mulighet for represalier mot han-kineser på grunn av norsk kjæreste**

Muntlige kilder

- Norges ambassade i Kina. Møte i Beijing 4. november 2010.
- Representant for WUC, dvs. World Uyghyr Congress. Møte i Oslo desember 2010.
- Xinjiangkjenner. Møte i Oslo 20. mai 2011.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.